

*Величко Світлана Володимирівна,
заступник директора з виховної роботи
Червонослобідської загальноосвітньої
школи I-III ступенів №1
Черкаської районної ради Черкаської області*

УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЯ КОЛЕКТИВУ

Постановка проблеми. Сьогодні наша країна потребує лідерів нової формації. Людей компетентних, відповідальних, ініціативних, креативних, творчих, здатних мислити нестандартно. Проблема виховання молодих лідерів – це проблема підготовки людини майбутнього, людини, яка відповідає вимогам XXI століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдські цінності. Відповідно до Основних орієнтирів виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України, Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років», законопроекту МОН України «Нова школа» зазначається, що школа має формувати ціннісні ставлення і судження, які служать базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством. Виховний процес має виступати невід'ємною складовою усього освітнього процесу і орієнтуватися на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність). Нова школа буде плекати українську ідентичність. Саме тому сьогодні необхідні пошук і підтримка учнівської молоді, яка має організаторські здібності, усвідомлює себе потенційним лідером, має бажання використовувати свою енергію та здібності заради інших. Цілком очевидно, що навички управління

суспільством стануть надбанням людини тоді, коли участь в учнівському самоврядуванні сприятиме набуттю вихованцем необхідних знань, умінь і досвіду соціальної дії [1, 10].

Участь шкільної молоді в учнівському самоврядуванні – це важливий крок і умова залучення молодого покоління до радикальних перетворень, що відбуваються у нашому суспільстві. Найвідчутніші результати у формуванні соціально компетентної молоді дає широка варіативність учнівського самоврядування.

Мета статті. Розкрити роль учнівського самоврядування як головного чинника в організації життя колективу; вказати на головне значення дитячого самоврядування в навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Саме в дитинстві людиною усвідомлюється її роль у вирішенні справ громадянського життя як основи подальшої позиції в дорослому житті. Однією із форм залучення дітей до участі у громадському житті є учнівське самоврядування[5, 25].

Учнівське самоврядування в Червонослобідській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №1 базується на принципі **«Для того, щоб мати майбутнє, необхідно бути готовим зробити щось нове!»** Самоврядування не означає залишення дітей сам на сам, а є об'єктом і результатом найскладнішої, найвищої форми керівництва дитячим колективом[3, 48].

Слід зауважити, що метою роботи дитячого самоврядування є згуртування учнівської молоді на КТС, виховання в них кращих рис громадянина-патріота України, захист їхніх права, інтересів, спроби зробити життя учнів насиченим і цікавим.

Модель учнівського самоврядування нашої школи має цілеспрямовану, конкретну, систематичну і прогнозовану за наслідками діяльність школярів. Вона забезпечує комплексний виховний вплив на учнів шляхом залучення їх до активної та систематичної участі у вирішенні важливих питань класу та школи, в залученні всіх членів шкільного колективу до планування, організації, контролю й підбиття підсумків навчальної та суспільно-корисної праці. Всією

роботою у школі керує орган учнівського самоврядування, на чолі якого стоїть президент. Президентом школи у 2016-2017 є Тарасенко Анастасія, учениця 11 класу. Шкільний парламент складається з 6 центрів:

- центр навчання і творчості;
- центр дисципліни і порядку;
- центр дозвілля;
- шефський центр;
- організаційний центр;
- прес-центр;
- центр здоров'я та спорту

Основною функцією центрів є втілення в життя ідей, планів, проектів та постанов учнів, вчителів, загальних зборів школи та Президента.

Головними завданнями органів учнівського самоврядування є:

1. формування та розвиток особистості з високим рівнем національної свідомості і самосвідомості;
2. формування організаторських умінь і навичок шляхом поступового розширення діапазону громадських доручень, під час виконання яких учні виступають у ролі організатора;
3. виховання інтересу до знань;
4. виховання творчого підходу до вирішення проблем навчально-виховного процесу.

Функції учнівського самоврядування

Основними функціями є:

- *організаторська* – самостійно керує своєю суспільно корисною діяльністю;
- *виховна* – стає носієм моральних переконань;
- *стимулююча* – сприяє формуванню морально-ціннісних стимулів усіх суспільно корисних справ, регулює поведінку своїх членів, їх відносин.

Функціонування в школі учнівського самоврядування спонукає дітей краще вчитися, оскільки згідно зі Статутом членами парламенту можуть бути лише учні, середній бал успішності яких складає не менше 9 балів.

Про доцільність надання школярам прав і свобод щодо їх участі у житті школи свідчить висока ініціативність та активність дітей.

Одним із завдань педагогічного колективу є створення комфортних умов у школі для реалізації навчально-виховного процесу, який має відбуватися на принципах діалогу між учнем і вчителем. Між суб'єктами навчання та виховання здійснюється постійний обмін інформацією. Лише в такому випадку забезпечується результативність освітньої системи. Тому учнівське самоврядування є важливим елементом виховання учнівської молоді[2, 36].

Самоврядування в школі має двоступеневу структуру – загальношкільну і класну. Однією з головних фігур, яка сприяє розвитку учнівського самоврядування у класі, є класний керівник. Саме класний керівник працює над тим, щоб розвивати громадянськість, соціальну активність учнів, виховувати в них почуття власної гідності, надавати їм можливість самореалізуватись. Тому у кожному учнівському колективі діти мають свої доручення (є староста, заступник, відповідальні за чистоту в кабінеті, дисципліну та порядок, чергування по школі тощо).

Учнівське самоврядування в школі має велике значення. Учні набувають передового досвіду самоорганізації та співпраці, у них формується життєва позиція та світогляд, основою якого є загальнолюдські цінності. При цьому розвивається терпимість до різних ідей і точок зору, вміння слухати і чути, дивитися і бачити, спостерігати й аналізувати, систематизувати і робити правильні висновки. Під час засідань школярі набувають навичок відстоювати власну думку, співпрацювати з іншими людьми[4, 14].

У нашій школі відбувається активна співпраця педагогічного та учнівського колективів в різних сферах:

- навчальній;
- правовій;

- інформаційній;
- спортивній;
- культурній;
- сфері дозвілля.

У школі із допомогою шкільного парламенту проводиться ряд виховних заходів та КТС, які стали традиційними:

- Акція «Ми з тобою» - допомога першокласникам в адаптаційний період;
- Посвята в першокласники;
- КТС «Символ Миру»;
- День Учителя;
- Урок пам'яті до Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників «Золота осінь перемоги»;
- Акція «Подаруй книгу шкільній бібліотеці»;
- Акція «Запали свічку»;
- КТС «Добро починається з тебе, добро починається з мене» (благодійний ярмарок до Міжнародного дня інвалідів);
- Урок мужності «Армія – гордість держави»;
- Свято «Знов Миколай приходить до дітей!»;
- Благодійна акція «Від серця до серця»;
- Допомога воїнам АТО: збір продуктів харчування, теплого одягу та медикаментів;
- Акції: «Пластикові кришки для протезів пораненим в АТО», «Лист солдату»;
- Організація роботи поштової скриньки до Дня Закоханих;
- Випуск буклетів «Здоровим бути модно!»;
- Святкові заходи до Міжнародного жіночого дня;
- Лінійка пам'яті до Дня Перемоги;
- КТС «Чиста школа – успішні учні»;
- Акція «Посади дерево» - озеленення території школи;
- Вечір-реквієм «Чорнобиль – попередження, набат...»;

- Трудові десанти по закладенню клумб на пришкільних ділянках;
- Волонтерський рейд «А ми до вас у потрібний час» - допомога ветеранам Другої світової війни;
- Робота скриньки побажань «У наступному навчальному році я...»;
- Соціологічне опитування «Зіркова п'ятірка учнів», «Зіркова п'ятірка вчителів»;
- Щомісячний випуск газети «Вісник школяра»

Сьогодні з'являються нові форми дозвілєвої діяльності учнів, які знаходять серед них активну підтримку та інтерес. Учнівська молодь активно долучається до проведення флешмобів «Україна єдина», «Діти України за мир в країні», «Прапор єднання»; квестів «Пропала булава», «Козацькому роду нема переводу»; проектів «Видатні постаті мого села», «Ними пишається школа» тощо.

Учні 8-11 класів є активними учасниками Ліги старшокласників у підпроектах Інтернет-проекту «Ми – патріоти Черкащини».

Завдяки участі дітей у різних виховних заходах зростає їхня соціальна активність та відповідальність, розвиваються творчість, креативність, цілеспрямованість, винахідливість, готовність до виправданого ризику.

Така модель учнівського самоврядування сприяє виробленню в учнів певних **якостей**:

- *відповідальності* за доручену справу, за колектив, за все, що відбувається навколо;
- *принциповості* – уміння критикувати, належним чином сприймати критику, давати об'єктивну оцінку своїм вчинкам та вчинкам оточуючих;
- *самостійності*;
- *готовності*, залежно від конкретних умов, знаходити правильне рішення, долати труднощі;
- *творчого ставлення до дійсності*;

- *вміння виявити ініціативу*, вносити в будь-яку справу свої зусилля, думки, пропозиції.

Саме тому учнівський колектив нашого закладу сильний і організований, з чіткою системою самоврядування й відповідальності перед суспільством за своє навчання та свої вчинки.

Висновки.

Школа — це життєвий простір дитини; тут вона не просто готується до життя, а живе. Тому виховна робота в нашій школі спланована так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника життя, гармонізації та гуманізації стосунків між учнями і педагогами, школою і родиною, керуючись ідеями демократичного діалогу між поколіннями.

Таким чином, учнівське самоврядування складає основу будь-якого дитячого чи молодіжного колективу. Від того, як воно розвиватиметься, яку матиме силу, авторитет, довіру, залежатиме згуртованість, взаєморозуміння, злагодженість, дієвість та результативність діяльності самого колективу.

Працюючи з дітьми у напрямі виховання та розвитку лідерських якостей, ми в першу чергу повинні закладати в них зерна духовності, толерантності, любові до ближнього, бажання допомогти, принести користь оточуючим і при цьому самореалізовуватися та самовдосконалюватися.

Основними засобами вдосконалення педагогічної допомоги учнівському самоврядуванню є: забезпечення реальних прав та обов'язків органів самоврядування; підвищення довіри педагогів до рішень учнівського колективу, його органів самоврядування; кваліфікована, тактовна допомога; цілеспрямоване навчання учнів складній справі організації життя учнівського колективу, керівництва справами школи.

Без учнівського самоврядування процес гармонійного становлення та розвитку особистості, її компетентностей неможливий, тому учнівське

самоврядування в нашій школі активно розвивається і задовольняє потреби сучасного учнівського колективу.

Список літератури

1. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років.
2. Єрмаков І.Г. Учніське самоврядування: структура, зміст і концепція розвитку, проектна діяльність, досвід організації / І.Г.Єрмаков, В.І.Кириченко, Г.Г.Ковганич, Д.В.Спіжева – Х.: Основа, 2008. – 112 с.
3. Оржеховська В.М. Учніське самоврядування: пошук ефективних моделей і технологій: навч. посібник / В.М.Оржеховська, Г.Г.Ковганич – К.: ІПВ, 2007. – 234 с.
4. Приходько М.І. Учніське самоврядування в сучасному навчальному закладі / М.І.Приходько – Х.: Основа, 2008. – 176 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник / М.М.Фіцула – К.: «Академвидав», 2006. – 560 с.